

Vissa konkurrensfrågor

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (prop. 2009/10:196) till ändring i lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn. Ändringen, som ska träda i kraft den 1 oktober 2010, innebär en anpassning till en ny förordning som EU-kommissionen nyligen beslutat om. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om följdändringar i fyra lagar för att åstadkomma en anpassning till Lissabonfördraget, dock med en redaktionell ändring i ett av lagförslagen. Dessa lagändringar ska träda i kraft den 1 augusti 2010.

I propositionen lämnar regeringen också – utan något förslag till riksdagsbeslut – en redovisning av åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor. Redovisningen lämnas mot bakgrund av ett tillkännagivande i frågan av riksdagen våren 2005 på utskottets förslag. Utskottet noterar att det finns åsiktsskillnader mellan företrädarna för olika partier i utskottet i de olika frågor som regeringen tar upp i sin redogörelse men konstaterar att regeringen nu har lämnat en redovisning av sin syn på hur riksdagens beslut från våren 2005 har tagits om hand.

I betänkandet behandlas slutligen några motioner från allmänna motions- tiderna 2008 och 2009 om olika konkurrenspolitiska frågor. Samtliga motionsyrkanden avstyrks. Det finns en motivreservasjon (s, v, mp) i frågan rörande om- och avregleringar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Inledning	7
Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen m.m.	7
Propositionen	7
Ett nytt gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn	7
Lagändringar till följd av Lissabonfördraget	8
Regeringens åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor	8
Redaktionell ändring i ett av lagförslagen	12
Utskottets ställningstagande	12
Vissa övriga frågor	13
Olika frågor om konkurrens	13
Motioner från allmänna motionstiderna 2008 och 2009	13
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	15
Om- och avregleringar	16
Motioner från allmänna motionstiderna 2008 och 2009	16
Vissa kompletterande uppgifter	16
Utskottets ställningstagande	18
Reservation	20
Om- och avregleringar, punkt 3 – motiveringen (s, v, mp)	20
Särskilt yttrande	21
Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden (s, v, mp)	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	22
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	24
<i>Bilaga 3</i>	
Av utskottet föreslagen ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om ändring i lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn,
- b) lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud,
- c) lag om ändring i lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas statsstödsregler,
- d) lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., dock med ändringen att 4 § ska ha lydelse enligt utskottets förslag i bilaga 3,
- e) lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:196 punkterna 1–3 och 5 samt bifaller delvis proposition 2009/10:196 punkt 4.

2. Olika frågor om konkurrens

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:T528 yrkande 3, 2008/09:N242, 2008/09:N365, 2008/09:N391, 2009/10:Fi313 och 2009/10:T230 yrkande 3.

3. Om- och avregleringar

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N348, 2009/10:N286 och 2009/10:N442.

Reservation (s, v, mp) – motiveringen

Stockholm den 18 maj 2010

På näringsutskottets vägnar

Carl B Hamilton

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl B Hamilton (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp) och Eva Johnsson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2009/10:196 om vissa konkurrensfrågor
- fem motioner från allmänna motionstiden 2008
- fyra motioner från allmänna motionstiden 2009.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Konkurrenslagen (2008:579) trädde i kraft den 1 november 2008 och utgör i stora delar en modernisering av den tidigare konkurrenslagen (1993:20). Lagens ändamål är att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens i fråga om produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter. Konkurrenslagen bygger på den konkurrensrättsliga förbudsprincipen, vilken innebär att vissa konkurrensbegränsningar i sig är skadliga och därför ska vara förbjudna. Lagens materiella bestämmelser är utformade med EU-rätten som förebild, och avsikten är att konkurrenslagen i materiellt hänseende ska likna EU-rättens konkurrensregler så mycket som möjligt.

De materiella bestämmelserna i konkurrenslagen är inriktade på att motverka tre slag av åtgärder som kan skada konkurrensens effektivitet, nämligen gemensamma förfaranden som omfattar flera aktörer på marknaden (2 kap. 1 §, förbud mot konkurrensbegränsande samarbete), ensidiga förfaranden (2 kap. 7 §, förbud mot missbruk av dominerande ställning) och strukturella åtgärder (4 kap. 1 §, förbud mot företagskoncentrationer). Konkurrenslagen innehåller också en regel som gör det möjligt att pröva konkurrenskonflikter som uppstår när staten, en kommun eller ett landsting säljer varor och tjänster på marknaden i konkurrens med privata aktörer (3 kap. 27 §, förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet). Den sistnämnda regeln kompletterar förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete respektive missbruk av dominerande ställning. Det är i första hand Konkurrensverket som har att vaka över att konkurrenslagen följs.

Enligt konkurrenslagen (2 kap. 1 §) är avtal mellan företag förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt eller om de ger ett sådant resultat. Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete har sin motsvarighet i artikel 101.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I

konkurrenslagen (2 kap. 2 §) finns en generell, alltid tillämplig, undantagsregel från det nyssnämnda förbudet. Enligt denna gäller inte förbudet för ett avtal som

- bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande
- tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås
- bara ålägger de berörda företagen begränsningar som är nödvändiga för att uppnå det förstnämnda målet
- inte ger de berörda företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga.

Denna bestämmelse motsvarar artikel 101.3 i EUF-fördraget. Samtliga de villkor som anges i bestämmelsen måste vara uppfyllda för att undantaget ska gälla. Företagen har själva att bedöma om deras avtal eller förfaranden som de deltar i är förenliga med konkurrensreglerna.

En stor andel av de avtal som faller under bestämmelsen om undantag i konkurrenslagen (2 kap. 2 §) omfattas av olika gruppundantag. Innebörden av ett sådant undantag är att vissa typer av avtal generellt undantas från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i konkurrenslagen (2 kap. 1 §). Genom gruppundantaget får parterna i avtalet ett skydd mot ingripanden så länge som villkoren för undantag är uppfyllda. Regler av det slaget finns också inom EU-rätten där kommissionen bemyndigats att utfärda förordningar om gruppundantag från förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget. Samtliga svenska gruppundantag, förutom det som avser taxisamverkan, har en EU-rättslig motsvarighet.

Gruppundantagen regleras i särskilda lagar. Följande gruppundantag är för närvarande i kraft:

- lagen (2008:580) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om viss taxisamverkan
- lagen (2008:581) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal
- lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal
- lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling
- lagen (2008:584) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn
- lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn
- lagen (2008:586) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om tekniköverföring.

Konkurrenslagen innehåller vidare särskilda bestämmelser för vissa former av samarbete mellan små företag (2 kap. 4 och 5 §§), s.k. legalundantag. Det gäller samarbeten inom primära lantbruksföreningar, t.ex. enskilda lantbrukare, och vissa samarbeten mellan taxiföretag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn ska anpassas till kommissionens förordning (EU) nr 267/2010 av den 24 mars 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa kategorier av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn, som trädde i kraft den 1 april 2010. Genom anpassningen kommer samma materiella regler att gälla för bedömningen av konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn, oavsett om svensk eller EU:s konkurrensrätt är tillämplig i det enskilda fallet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2010.

Vidare föreslås i propositionen att lagen (1986:436) om näringsförbud, lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas statsstödsregler, lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. och konkurrenslagen (2008:579) ska anpassas till Lissabonfördraget. Dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 1 augusti 2010.

Författningstekniskt och även i övrigt är lagändringarna av sådan beskaffenhet att regeringen bedömer att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Slutligen innehåller propositionen en redogörelse för regeringens åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor med anledning av utskottets tidigare behandling (bet. 2004/05:NU16 och 2005/06:NU16).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlas först proposition 2009/10:196 om vissa konkurrensfrågor. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. Därefter behandlas nio motionsyrkanden om vissa konkurrenspolitiska frågor.

Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om ändring i lagen om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn. Ändringen innebär en anpassning till en ny förordning som kommissionen nyligen beslutat om. Vidare antar riksdagen regeringens föreslagna följdändringar i fyra lagar för att åstadkomma en anpassning till Lissabonfördraget, dock med en redaktionell ändring i ett av lagförslagen.

Jämför särskilt yttrande (s, v, mp).

Propositionen

Ett nytt gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn

Regeringen föreslår att lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn ska anpassas till kommissionens förordning (EU) nr 267/2010 av den 24 mars 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa kategorier av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2010. Regeringen gör bedömningen att några övergångsbestämmelser inte behövs.

Ett system med gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn har tillämpats i svensk rätt sedan 1997 och bedöms ha fungerat väl. Den nu gällande lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn bygger på kommissionens förordning (EG) nr 358/2003 av den 27 februari 2003 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn. Gruppundantagsförordningen har genom en hänvisning i lagen gjorts tillämplig på avtal som omfattas av konkurrenslagen.

EU-kommissionen har antagit en ny förordning om gruppundantag för försäkringssektorn, kommissionens förordning (EU) nr 267/2010 av den 24 mars 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i EUF-fördraget på vissa kategorier av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn. I den förordningen undantas grupper av avtal, samordnade förfaranden och beslut av företagssammanslutningar avseende samarbeten kring vissa sammanställningar, tabeller och undersökningar samt täckning av vissa typer av risker. Gruppundantaget motsvarar i huvudsak det gruppundantag som gällt enligt den tidigare förordningen och även det som gäller enligt den gällande lagen om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn. När förordningen nu ersätts av en ny förordning bör motsvarande anpassning av svensk rätt också ske till den nya förordningen.

Lagändringar till följd av Lissabonfördraget

I propositionen föreslår regeringen vidare att det, med anledning av Lissabonfördraget, ska göras konsekvensändringar i fyra lagar, nämligen lagen (1986:436) om näringsförbud, lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas statsstödsregler, lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. och konkurrenslagen (2008:579). Dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 1 augusti 2010. Några övergångsbestämmelser behövs inte, enligt regeringens bedömning, eftersom det materiella innehållet i respektive lagbestämmelse inte ändras.

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) har bytt namn till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), och en omnumrering har skett av artiklarna i det sistnämnda fördraget. Hänvisningar till artiklar i nu gällande fördrag som ändras genom Lissabonfördraget bör i de fyra nämnda lagarna ersättas med de nya artikelhänvisningarna. Dessutom bör i förekommande fall hänvisningar till Europeiska gemenskapen, Europeiska gemenskapernas domstol och Europeiska gemenskapernas kommission, EG-kommissionen respektive EG-rätten ändras till Europeiska unionen, Europeiska unionens domstol och Europeiska kommissionen, EU-kommissionen respektive EU-rätten.

Regeringens åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor

Inledning

Riksdagen gjorde våren 2005, på utskottets förslag, ett tillkännagivande om att regeringen borde återkomma till riksdagen under riksmötet 2005/06 med förslag till åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor och att ett domstolsförfarande därvid borde övervägas (bet. 2004/05:NU16). Regeringen borde enligt utskottet återkomma i frågan så att riksdagen under riksmötet 2005/06 kunde behandla regeringens förslag. Regeringen borde vidare redovisa sina för-

slag med anledning av förslag på området från Konkurrensverket. Dessa förslag avsåg bl.a. åtgärder för att tillförsäkra att gällande lagar och riktlinjer följs, införandet av en nationellt utformad reglering av subventioner samt hur en offentlig aktör ska få använda information och kompetens som upparbetats i myndighetsrollen. Detta sistnämnda arbete borde regeringen redovisa till riksdagen under riksmötet 2005/06. När utskottet våren 2006 behandlade liknande motioner (bet. 2005/06:NU16) hade utskottet noterat – genom information i 2006 års ekonomiska vårproposition (prop. 2005/06:100 s. 22) – att regeringen inom kort avsåg att tillsätta en utredning som skulle behandla hela frågan i ett sammanhang. Utskottet hade vidare från Näringsdepartementet inhämtat uppgift om att denna utredning skulle redovisa sitt uppdrag senast i maj 2007. I en reservation (m, fp, kd, c) kritiserades regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande, och omedelbara åtgärder efterfrågades.

I propositionen redovisar regeringen att den – med eller utan direkt anknytning till riksdagens tillkännagivande – vidtagit ett flertal åtgärder på området konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor. Regeringen gör bedömningen att de frågor på området för offentlig näringsverksamhet som behandlades i de två nämnda betänkandena får anses omhändertagna genom de åtgärder som regeringen vidtagit. I propositionen lämnas följande redovisning av vidtagna åtgärder.

Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden

Riksdagen beslutade hösten 2009, på förslag av regeringen, att införa nya regler i konkurrenslagen (2008:579) som trädde i kraft den 1 januari 2010 (prop. 2008/09:231, bet. 2009/10:NU8). Reglerna innebär att Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket får förbjuda staten, en kommun eller ett landsting att i en verksamhet av kommersiell eller ekonomisk natur tillämpa ett visst förfarande om det snedvrider, eller är ägnat att snedvrیدا, förutsättningarna för en effektiv konkurrens eller om det hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Förbud får dock inte meddelas när det gäller förfaranden som är försvarbara från allmän synpunkt. Även en konkurrenssnedvridande verksamhet som en kommun eller ett landsting bedriver får förbjudas. Förbud får dock inte meddelas om verksamheten är förenlig med lag. Om Konkurrensverket för ett visst fall beslutar att inte väcka talan får detta göras av ett företag som berörs av förfarandet eller verksamheten.

Kommunala kompetensfrågor m.m.

Riksdagen beslutade hösten 2008 (prop. 2008/09:21, bet. 2008/09:KU5), på förslag av regeringen, om införande av en ny lag om vissa kommunala befogenheter och ett antal ändringar i kommunallagen (1991:900). Genom den nya lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter sammanfördes de kompetensutvidgande s.k. smålagarna i en gemensam lag. I den aktuella propositionen behandlades också vissa andra frågor om den kommu-

nala kompetensen och om framtida undantag från de s.k. lokaliserings- och självkostnadsprinciperna. Regeringen bedömde att införandet av ytterligare undantag från dessa principer bör ske med stor restriktivitet med tanke på deras grundläggande principiella värde för den kommunala verksamheten.

Allmännyttiga bostadsföretag

Regeringen avlämnade i mars 2010 en proposition om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och reformerade hyressättningsregler (prop. 2009/10:185). I propositionen föreslås bl.a. att de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva sin verksamhet enligt affärsmässiga principer och åläggas marknadsmässiga avkastningskrav, vilket innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen (1991:900). Vidare föreslår regeringen att de allmännyttiga kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll ersätts med en normerande roll för kollektivt förhandlade hyror. Riksdagen (civilutskottet; bet. 2009/10:CU24) behandlar propositionen senare under våren.

2006 års förvaltningskommitté

Regeringen avlämnade i mars 2010 en proposition om offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175). I denna sägs bl.a. att statliga myndigheter som regel inte bör sälja varor och tjänster på marknaden och att det bör övervägas om en myndighet som ändå gets ett sådant bemyndigande i budgetunderlag och årsredovisning bör budgetera och särredovisa väsentliga intäkter och kostnader från den aktuella försäljningen. Även i myndighetens interna redovisning bör väsentliga kostnader och intäkter från sådan försäljning särredovisas. Regeringen avser att i kommande omprövningar av det statliga åtagandet särskilt uppmärksamma myndigheters säljverksamhet och effekterna på de marknader där de statliga myndigheterna är verksamma. Myndigheternas instruktioner bör ses över i syfte att tydliggöra vilken säljverksamhet som får bedrivas på marknaden. Det bör analyseras ytterligare om en huvudregel med innebörden att statliga myndigheter inte får sälja varor och tjänster på marknaden bör regleras i lag, sägs det i propositionen. Riksdagen (finansutskottet; bet. 2009/10:FiU38) behandlar propositionen senare under våren.

PSI-direktivet

Regeringen beslutade i december 2008 att det inom Regeringskansliet skulle tillsättas en arbetsgrupp med uppgift att utreda hur ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (2003/98/EG) om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn – det s.k. PSI-direktivet – kan säkerställas genom författningsreglering. Arbetsgruppen lämnade sin rapport i juni 2009. Regeringen föreslog i mars 2010 i den nyssnämnda propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet

och tillväxt en lag med bestämmelser om villkor för vidareutnyttjande av handlingar. Syftet med lagen är att främja utvecklingen av en informationsmarknad genom att underlätta enskildas användning av handlingar som tillhandahålls av myndigheter. Villkoren för tillhandahållande får inte användas för att begränsa konkurrensen. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2010. Riksdagen (finansutskottet) behandlar propositionen, som tidigare nämnts, senare under våren.

Utredning om vissa frågor om statligt stöd m.m.

Regeringen beslutade i februari 2010 att tillkalla en särskild utredare (f.d. hovrättsråd Per Eklund) för att utreda vissa frågor om statligt stöd m.m. Enligt direktiven (dir. 2010:9) ska utredaren överväga förändringar i de svenska genomförandereglerna på statsstödsområdet. Utredaren ska bl.a. lämna förslag som tillgodoser Regeringskansliets behov av att inhämta uppgifter i ärenden som gäller statligt stöd. Vidare ska utredaren ta ställning till om det behövs ett undantag från den kommunalrättsliga självkostnadsprincipen och, om så är fallet, lämna sådana författningsförslag som krävs. Utredaren ska redovisa sitt arbete senast den 1 mars 2011.

Regeringens bedömning av vidtagna åtgärder

I propositionen gör regeringen bedömningen, med hänvisning till den lämnade redovisningen av de åtgärder som vidtagits efter riksdagens tillkännagivande, att det inte har varit ändamålsenligt att behandla hela frågan om konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor i ett sammanhang. I stället har regeringen dels föreslagit nya regler om konfliktlösning i konkurrenslagen, dels vidtagit andra åtgärder och lämnat andra förslag.

När det gäller de vidtagna åtgärdernas förhållande till frågeställningarna i riksdagens tillkännagivande från våren 2005 gör regeringen följande överväganden. De regler i konkurrenslagen om konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet som trädde i kraft den 1 januari 2010 har relevans, i större eller mindre grad, för samtliga de frågeställningar i Konkurrensverkets rapport som riksdagens tillkännagivande tog sin utgångspunkt i. Detta gäller frågan om att tillförsäkra att gällande lagar och riktlinjer följs, eftersom det vid prövningen särskilt ska beaktas om det ifrågasatta förfarandet strider mot en lag, en annan författning eller något annat för staten, en kommun eller ett landsting bindande direktiv. Reglerna har också när det gäller kommunal verksamhet betydelse för frågan om när offentlig näringsverksamhet ska få bedrivas. Beträffande sådan verksamhet finns det nämligen en möjlighet att förbjuda verksamheten som sådan om den inte är förenlig med lag. Reglerna har också relevans för frågan om subventioner, t.ex. vid s.k. underprissättning av den offentliga aktörens vara eller tjänst. Slutligen kan reglerna komma att tillämpas i samband med frågor om tillhandahållande av information och villkoren för detta.

Härutöver har regeringen, som redovisats, i en proposition om kommunala kompetensfrågor m.m. behandlat ett flertal frågor om kommuners och landstings befogenheter som direkt eller indirekt rör verksamhet på konkurrensmarknader. Genom den nyligen framlagda propositionen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och reformerade hyressättningsregler har regeringen vidare lämnat förslag som angår förutsättningarna för sådana och andra företags verksamhet på marknaden. När det gäller statliga myndigheters verksamhet på konkurrensmarknader har regeringen i den nyligen presenterade propositionen om offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt redovisat sin syn på vad som bör gälla beträffande myndigheters agerande på marknader som är ägnade för konkurrens. I den nämnda propositionen har regeringen vidare föreslagit en lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga sektorn som syftar till att genomföra det s.k. PSI-direktivet. Slutligen har regeringen, som redovisats, beslutat att tillkalla en särskild utredare för att utreda vissa frågor om statligt stöd m.m. Av särskild relevans är att utredaren ska ta ställning till om det bör införas ett undantag från den kommunalrättsliga självkostnadsprincipen när kommuner inom ramen för sin kompetens bedriver frivillig näringsverksamhet. Även de övriga frågor som utredaren ska belysa och ta ställning till har klara kopplingar till frågeställningar om offentlig näringsverksamhet och konkurrens.

Redaktionell ändring i ett av lagförslagen

Vid granskning av lagförslagen i propositionen har ett smärre förbiseende konstaterats. Det gäller förslaget till ändring i lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. Utskottet gör i sitt förslag till riksdagsbeslut en rättelse i detta avseende.

Utskottets ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen lagändringar i två avseenden. Det ena gäller en anpassning av lagen om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn till en ny förordning som kommissionen nyligen beslutat om. Det andra gäller förslag till följdändringar i fyra lagar för att åstadkomma en anpassning till Lissabonfördraget. Utskottet tillstyrker samtliga förslag till lagändringar. Dock bör, som redovisats, en redaktionell ändring göras i ett av regeringens lagförslag. Den ändring som utskottet föreslår framgår av bilaga 3.

Regeringen lämnar vidare i propositionen – utan något förslag till riksdagsbeslut – en redovisning av åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor. Redovisningen lämnas mot bakgrund av ett tillkännagivande i frågan av riksdagen våren 2005 på utskottets förslag. Det finns åsiktsskillnader mellan företrädarna för olika partier i utskottet i de olika frågor som regeringen tar upp

i sin redogörelse. Utskottet konstaterar emellertid att regeringen nu har lämnat en redovisning av sin syn på hur riksdagens beslut från våren 2005 har tagits om hand av regeringen.

Vissa övriga frågor

Olika frågor om konkurrens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om olika frågor om konkurrens. Utskottet hänvisar till olika faktauppgifter med bäring på de frågor som tas upp i motionerna.

Motioner från allmänna motionstiderna 2008 och 2009

Konkurrenslagstiftningen behöver ses över så att den inte utgör ett hinder för en effektiv regionalpolitik, anförs det i motionerna 2008/09:T528 (s) och 2009/10:T230 (s). Den politiska styrningen av uppbyggnaden av infrastrukturen måste stärkas utan att de fördelar som konkurrensen kan ge går förlorade.

Riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att konkurrensbegränsande statsstöd och skadliga företagssubventioner förhindras, anförs det i motion 2009/10:Fi313 (m). Sverige bör på alla sätt motverka företagssubventioner och verka för att statsstödsreglerna i EU-rätten följs samt att respekten för statsstödsreglerna upprätthålls, menar motionären. Sverige bör dessutom med kraft arbeta på ett globalt plan för att hindra statsstöd, i syfte att skapa en öppnare värld med en fungerande handel och en sund och rättvis konkurrens.

Regeringen bör ta initiativ till en översyn av EU:s konkurrensregler i samband med större företagsfusioner, anförs det i motion 2008/09:N242 (m). De svenska bensinstationerna blir allt färre, vilket medför stora problem på landsbygden, säger motionären och hävdar att en orsak till att stationer läggs ned eller slås samman är EU:s konkurrensregler. Vid fusioner mellan bensinbolag måste det nya bolaget ofta göra sig av med ett antal små stationer för att inte anses ha en alltför dominerande ställning, påpekar motionären.

Även i motion 2008/09:N365 (m) efterfrågas en översyn av EU:s konkurrensregelverk, men från en annan utgångspunkt. Små företag som bedriver export till andra EU-länder kan, på grund av EU:s konkurrensregler, inte teckna försäkringar via Exportkreditnämnden (EKN) där risktiden är kortare än två år för affärer till Australien, Island, Japan, Kanada, Norge, Nya Zeeland, Schweiz, Förenta staterna och länderna inom EU, säger motionären. Han menar att det uppstår problem när företagen gör affärer med länder som har instabila finanser och att det nuvarande regelverket kan

hämna handel inom EU och de andra länderna på EKN:s lista. Därför bör det göras en översyn av EU:s konkurrensregelverk för att öppna möjligheten för små och medelstora företag att kunna teckna försäkringar via EKN, även i de fall då risktiden understiger två år, anför motionären.

Ett tillkännagivande om åtgärder mot kartellliknande effekter i Stockholmsområdet för biogaspriser, föreslås i motion 2008/09:N391 (kd). Biogasen är det bästa miljöalternativet som bränsle för bilar, anser motionären. Han menar dock att priset på biogas i Stockholmsområdet har en tydlig samvariation med bensinpriset, och tidvis har priset per kubikmeter i Stockholmsområdet legat 2–2:50 kr över priset i övriga landet. Biogas är till skillnad från bensin befriad från punktskatt. Genom att prisbildningen i Stockholmsområdet är kopplad till bensinpriset uppstår närmast en kartelleffekt, påstår motionären. Dessutom är den nuvarande distributören en faktisk monopolist, hävdar motionären. Han anser att agerandet i Stockholmsområdet motverkar riksdagens beslut att gynna biogasen genom skattebefrielse och i stället leder till ett prissättningssystem som har kartellliknande effekter. Regeringen bör, enligt motionären, uppmärksamma detta och försöka få till stånd branschöverenskommelser så att sådana effekter kan undanröjas. Om detta inte lyckas bör regeringen överväga lagstiftning.

Vissa kompletterande uppgifter

När det gäller frågan om regionalpolitiska hänsyn i konkurrenslagen kan det noteras att riksdagen våren 2008 avtog ett motionsyrkande liknande de här aktuella i motionerna 2008/09:T528 (s) och 2009/10:T230 (s). I sitt ställningstagande, som var enhälligt, erinrade utskottet (bet. 2007/08:NU14 s. 13) om att konkurrenslagen innehåller två principiella förbud – mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och mot missbruk av dominerande ställning. Utskottet såg inget behov av att i konkurrenslagen infoga bestämmelser som avser regionalpolitik. Frågan om statsstöd i regionalpolitiskt syfte regleras av EU-bestämmelser, konstaterade utskottet.

I motion 2009/10:Fi313 (m) tas frågor om statsstöd upp. Dessa frågor kommer, som redovisats, att bli föremål för utredning av den särskilde utredaren som regeringen beslutade om i februari 2010.

I de två motionerna 2008/09:N242 (m) och 2008/09:N365 (m) begärs att regeringen ska verka för en översyn av EU:s konkurrensregler. I det förstnämnda fallet refereras till Statoils förvärv av Hydros petroleumverksamhet och Jet Scandinavia 2007 respektive 2008 och de effekter på antalet små bensinstationer på landsbygden som motionären hävdar att EU:s konkurrensregler gav upphov till. När EU-kommissionen fattar beslut i denna typ av frågor tas åtaganden som det berörda företaget gör i beaktande.

När det gäller den fråga som tas upp i den andra motionen och som rör möjligheten för små och medelstora företag att teckna försäkringar via EKN då risktiden understiger två år kan det noteras att detta för närva-

rande är möjligt. Enligt kommissionens meddelande (2009/C 16/01) från december 2008 om tillfällig gemenskapsram för statliga stödåtgärder för att främja tillgången till finansiering i den aktuella finansiella och ekonomiska krisen kan kommissionen fatta beslut om tillfälliga undantag från EU:s statsstödsregler för bl.a. kortfristiga exportkreditförsäkringar avseende EU-länder och de flesta OECD-länder. Meddelandet gäller t.o.m. den 31 december 2010. En medlemsstats åberopande av undantag kräver bevis på bristande tillgång till risktäckning på den privata marknaden, och det är kommissionen som beslutar om att medge undantag. EKN har ansökt om och fått kommissionens godkännande att tillämpa undantagsreglerna under 2010.

I motion 2008/09:N391 (kd) ifrågasätts om det finns kartellliknande effekter i Stockholmsområdet för biogaspriser. Enligt uppgift från Konkurrensverket har någon utredning av kartellbeteende på biogasmarknaden inte varit aktuell – vare sig som följd av tips eller som en del av verkets marknadsbevakning. Det kan också noteras att ur ekonomisk synvinkel är det naturligt att prissättningen på en vara eller tjänst på en fungerande marknad sker i förhållande till en konkurrerande vara eller tjänst (i det här fallet biogas i förhållande till bensen). Detta innebär i sig inget tecken på kartellbeteende på den aktuella marknaden.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionerna 2008/09:T528 (s) och 2009/10:T230 (s), i vilka det efterfrågas ett tillkännagivande om att det ska tas regionalpolitiska hänsyn i konkurrenslagen, vill utskottet hänvisa till sitt – enhälliga – ställningstagande i frågan våren 2008, då ett likartat motionsyrkande behandlades. Utskottet ser alltså inget skäl för att i konkurrenslagen infoga bestämmelser som avser regionalpolitik.

Frågor om statsstöd tas upp i en motion. Som redovisats har regeringen nyligen fattat beslut om en utredning om vissa frågor om statligt stöd. Utskottet ser inget behov av något riksdagsuttalande i denna fråga.

I två motioner föreslås att det ska ske en översyn av EU:s konkurrensregler – i det ena fallet med koppling till större företagsförvärv och i det andra fallet till EKN:s möjligheter att tillhandahålla försäkringar i vissa fall. Som framgått av den tidigare redovisningen är det inte EU:s konkurrensregler som i sig är problemet i de berörda fallen. Därmed bör något riksdagsuttalande inte komma i fråga.

I den sista här aktuella motionen ifrågasätts om det förekommer kartellliknande effekter i Stockholmsområdet för biogaspriser. Frågan har, som nämnts, inte varit föremål för någon utredning hos Konkurrensverket. Något riksdagsuttalande i saken kan, enligt utskottets mening, inte vara motiverat.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet de sex här aktuella motionerna i berörda delar.

Om- och avregleringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motioner rörande om- och avregleringar. Utskottet hänvisar till olika åtgärder som regeringen vidtagit. Jämför reservation (s, v, mp).

Motioner från allmänna motionstiderna 2008 och 2009

Ett tillkännagivande om behovet av att utvärdera och dra lärdomar av för- och nackdelar med de privatiseringar, bolagiseringar och avregleringar som genomförts de senaste åren föreslås i motionerna 2008/09:N348 (s) och 2009/10:N442 (s). En bieffekt av Sveriges inträde i EU har varit privatiseringar, avregleringar, bolagiseringar och konkurrensutsättning av verksamheter, säger motionärerna. De anser att vissa avregleringar har bidragit till höjd effektivitet och minskade kostnader, men att långt ifrån alla verksamheter automatiskt blir billigare och bättre av att konkurrensutsättas. Även om utredningar har gjorts, saknas det en helhetssyn på olika nivåer – riksnivå, regional nivå och lokal nivå, anför det.

I motion 2009/10:N286 (s) begärs ett tillkännagivande om att avregleringarna av de statliga bolagen ska utvärderas. De senaste åren har avregleringar skett inom posten, taxibranschen, telefoni, energi, flyg, järnvägen och apotek, konstaterar motionärerna. Det är dags för en sammanhållen utvärdering av de avregleringar som genomfördes under 1980- och 1990-talen, anser motionärerna. Servicen, kvaliteten, tillgängligheten och prisutvecklingen bör utvärderas.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avsåg våren 2008 en motion om utvärdering av genomförda om- och avregleringar, liknande de här aktuella. Utskottet redovisade (bet. 2007/08:NU14 s. 15) att frågan beträffande om- och avregleringar hade varit föremål för ett omfattande utredningsarbete genom Regelutredningen, vilket hade presenterats i betänkandet Liberalisering, regler och marknader (SOU 2005:4). Regelutredningen (särskild utredare: chefsekonom Dan Andersson) hade i uppgift att, utifrån de utvärderingar som gjorts av regelreformer inom tele-, el-, post-, inrikesflyg-, taxi- och järnvägsmarknaderna, utvärdera och göra en samlad analys av de långsiktiga effekterna för konsumenterna, näringslivet, arbetsmarknaden och samhällsekonomin i olika delar av Sverige.

Utskottet hänvisade i det nyss nämnda betänkandet också till en rapport som Konkurrensverket, på regeringens uppdrag, hade presenterat i februari 2008. I rapporten Konkurrensen i Sverige 2007 (2007:4) gavs en bred överblick av konkurrenssituationen på den svenska marknaden, med särskilt fokus på energi- och byggmarknaderna och övriga marknader med bristfäll-

lig konkurrens. I rapporten redogjordes det i ett kapitel (kap. 8) för ett antal viktiga erfarenheter som kan bidra till att liberaliseringar av olika marknader blir framgångsrika. Där drogs följande slutsatser:

Vägen från (oreglerat) monopol till konkurrens är sällan rak. En reglering får som regel också oförutsedda effekter. Olika slag av uppföljningar och utvärderingar är nödvändiga för att kunna göra nödvändiga korrigeringar av regelverket. Därför är det viktigt att redan från början bestämma vilka uppgifter som företagen på marknaden ska rapportera samt hur ofta detta ska ske. Exempel på sådana data är uppgifter om priser, försäljningsvolymerna samt kapaciteter. I syfte att begränsa kostnaderna för uppgiftsinsamling och samtidigt få jämförbarhet av data över tiden bör rapporteringstillfällena ändras så sällan som möjligt.

I rapporten redovisades särskilda studier av följande branscher: byggverksamhet, taxitransporter, elektronisk kommunikation, televisionstjänster och energi. Konkurrensverket framförde både generella och branschspecifika rekommendationer. När det gäller regelreformer och liberalisering lämnades följande generella rekommendationer:

Konsumentverket bör ges i uppdrag att ur ett konsumentperspektiv följa upp regelreformerade marknader. Marknader som öppnas för konkurrens förändras snabbt. Konsumenterna är ofta, delvis p.g.a. ett informationsunderläge, långsammare än företagen att utnyttja nya marknadsförutsättningar. För att regering och ansvariga sektorsmyndigheter ska kunna göra nödvändiga korrigeringar i regelverk är det av vikt att utvecklingen följs. Konsumentverket bör få i uppdrag att sammanställa erfarenheter om hur de regelreformerade marknaderna har utvecklats och vid behov lämna förslag till hur konsumenternas ställning kan förbättras.

Lagstödet för Konkurrensverkets uppgiftsinsamling bör moderniseras. Konkurrensverket har använt uppgiftsskyldighetslagen bl.a. i samband med en pågående granskning av apoteksmarknaden, och kan konstatera att det finns skäl att modernisera och anpassa lagstödet för uppgiftsinsamling till nuvarande förhållanden.

Det kan, när det gäller Konkurrensverkets nyssnämnda förslag om att lagstödet för verkets uppgiftsinsamling bör moderniseras, noteras att regeringen i mars 2010 lämnade en lagrådsremiss om ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden. I denna lagrådsremiss föreslås att lagen (1956:245) om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden ersätts av en ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden. Den nuvarande lagen, som i huvudsak har gällt oförändrad i över femtio år, ger Konkurrensverket omfattande befogenheter att inhämta uppgifter, och dess tillämpning har i regel varit okontroversiell. Lagen är emellertid inte väl anpassad till konkurrenslagen (2008:579) och även i övrigt i behov av en modernisering. Det föreslås därför att den nuvarande lagen ersätts med en ny uppgiftsskyldighetslag. Den nya lagen syftar till att tillgodose de behov av uppgifter rörande marknads- och konkurrensförhållanden som Konkurrensverket har för att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling. En proposition är planerad att avlämnas senare under våren.

När det gäller Konkurrensverkets förslag om att Konsumentverket ska ges i uppdrag att ur ett konsumentperspektiv följa upp regelreformerade marknader kan det noteras att Konsumentverket i regleringsbrevet för 2010 getts i uppdrag att utveckla en metod för att följa konsumenternas ställning på marknaderna. Ett pilotgenomförande ska ske under våren 2010. Metoden ska bidra till att systematisera Konsumentverkets val av marknader för fördjupad analys samt kunna användas för prioriteringar inom andra verksamheter på myndigheten. Uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet senast den 1 oktober 2010. Rapporten ska redovisa resultatet av pilotgenomförandet och hur metoden kan användas för framtida val av marknader för fördjupade analyser samt i andra delar av myndighetens verksamhet. Konsumentverket ska, i avvaktan på en etablerad metod för urval av fördjupade analyser av konsumentmarknader, analysera elmarknaden för konsumenter. Analysen ska beskriva elmarknaden ur ett konsumentperspektiv och utgå från konsumenterna i deras roll som aktörer på elmarknaden. Den ska identifiera och förklara de hinder som finns för konsumenterna att göra rationella val på marknaden. Konsumentverket ska också ge förslag till åtgärder. Uppdraget ska genomföras i samråd med Energimarknadsinspektionen och Konkurrensverket, och resultatet av uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet senast den 1 juni 2010.

Utskottets ställningstagande

För att göra konkurrensen mer effektiv krävs det bl.a. en ökad avreglering. Det finns dock skäl att vara särskilt uppmärksam på konkurrensförhållandena på marknader som tidigare har varit föremål för strikta regleringar eller statliga monopol men som avreglerats under de senaste decennierna. Det gäller t.ex. inrikesflyg-, taxi-, el-, tele-, post- och apoteksmarknaderna samt delar av marknaden för spårbunden trafik. I flera fall domineras dessa marknader fortfarande av hel- eller halvstatliga företag, och det kan finnas risk för att det kan uppstå konkurrensproblem som följer av att en marknadsaktör är dominerande. I detta sammanhang vill utskottet lyfta fram omregleringen av apoteksmarknaden som ett exempel på en positiv omdaning av en marknad där det tidigare har rått offentligt monopol. Omregleringen av apoteksmarknaden kommer, såvitt i dag kan bedömas, att medföra bättre service och ett utökat tjänsteutbud till nytta för konsumenterna.

Den tidigare nämnda Regelutredningen gjorde ingen samlad analys av huruvida nettoeffekten av de liberaliseringar som genomförts varit positiv eller negativ men drog slutsatsen att en återreglering varken vore önskvärd eller möjlig. Utredningen pekade emellertid på att marknadernas funktions sätt kan förbättras och konsumenternas ställning stärkas. Olika åtgärder har vidtagits med anledning av Regelutredningens förslag. Utskottet vill dock framhålla att de frågor som här är aktuella och som rör en effektiv konkur-

rens på om- och avreglerade marknader inte kan betraktas som färdigbehandlade. En fortlöpande analys av producent- och konsumentintressena på dessa marknader är nödvändig.

Utskottet vill också peka på förslag som Konkurrensverket har presenterat. Det är viktigt att marknader som regelreformas följs upp, framför allt ur ett konsumentperspektiv. Det uppdrag som Konsumentverket har fått att utveckla en metod för att följa konsumenternas ställning på marknaderna anser utskottet är mycket angeläget. Konsumentverket bör med prioritet analysera elmarknaden ur ett konsumentperspektiv.

Med det anförda avstyrker utskottet de tre här aktuella motionerna.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Om- och avregleringar, punkt 3 – motiveringen (s, v, mp)

av Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s) och Per Bolund (mp).

Ställningstagande

Regelutredningen, som tillsattes av den tidigare socialdemokratiska regeringen, presenterade i sitt betänkande Liberalisering, regler och marknader närmare 40 förslag till åtgärder på olika områden. Utredningen pekade på att som en följd av liberaliseringarna har antalet företag ökat på de studerade marknaderna. Utredningen ansåg att ingen av de liberaliserade marknaderna har nått sin slutgiltiga form. Det finns dock behov av ytterligare reformer för att förbättra marknadernas funktionssätt, menade utredningen.

Vi anser att det är väsentligt att statsmakterna tillgodogör sig lärdomar av de om- och avregleringar som har genomförts. Vi menar också att det inte är önskvärt att gå tillbaka till den situation som rådde före en om- eller avreglering. Vissa åtgärder har vidtagits med anledning av Regelutredningens förslag. Enligt vår mening behövs det emellertid en fortsatt uppföljning och utvärdering av utvecklingen på om- och avreglerade marknader. Det uppdrag som Konsumentverket har fått att utveckla en metod för att följa konsumenternas ställning på marknaderna anser vi därför är mycket angeläget. I avvaktan på en etablerad metod för urval av fördjupade analyser av konsumentmarknader ska Konsumentverket analysera elmarknaden för konsumenter.

Den nuvarande regeringen har under sin mandatperiod genomfört avregleringar av rent ideologiska skäl. Ett exempel på detta är den avreglering av apoteksmarknaden som regeringen drev igenom våren 2009. Effekterna på apoteksmarknaden var inte tillfredsställande analyserade i den aktuella propositionen (prop. 2008/09:145), vilket påtalades i en avvikande mening (s, v, mp) till utskottets yttrande till socialutskottet (yttr. 2008/09:NU8y).

Med det anförda avstyrker vi de tre här aktuella motionerna.

Särskilt yttrande

Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden (s, v, mp)

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Kristina Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s) och Per Bolund (mp) anför:

Vi vill i detta sammanhang erinra om det ställningstagande som företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i utskottet gjorde hösten 2009 vid behandlingen av det förslag som regeringen då lade fram om införande av en konfliktlösningsregel i konkurrenslagen. Vi motsatte oss inte en lagreglering för att komma till rätta med problem som kan uppstå när det gäller konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor. Regeringens förslag om införande av en konfliktlösningsregel var dock ofullständigt och dess verkningar kunde inte överblickas. Vi menade att den föreslagna konfliktlösningsregeln sammantaget gav en mycket dålig förutsebarhet för kommuner och landsting.

Sammanfattningsvis ansåg vi att riksdagen borde avslå regeringens förslag och, genom ett tillkännagivande, uppmana regeringen att återkomma med ett nytt och balanserat förslag som tydligt skulle klargöra hur allmänintresset värnas, samtidigt som konflikter mellan privat och offentlig verksamhet kan lösas. Konfliktlösningsregeln har nu varit i kraft sedan årsskiftet 2009/2010, och det är ännu för tidigt att dra några slutsatser beträffande effekterna av den.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:196 Vissa konkurrensfrågor:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas statsstödsregler.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över konkurrenslagstiftningen så att den inte utgör ett hinder för en effektiv regionalpolitik.

2008/09:N242 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s konkurrensregler i samband med större företagsfusioner.

2008/09:N348 av Ronny Olander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utvärdera och dra lärdomar av för- och nackdelar med de privatiseringar, bolagiseringar och avregleringar som genomförts de senaste åren.

2008/09:N365 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av EU:s konkurrensregelverk.

2008/09:N391 av Ingvar Svensson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot kartellliknande effekter i Stockholmsområdet för biogaspriser.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Fi313 av Gunnar Axén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hindra konkurrensbegränsande statsstöd och skadliga företagssubventioner.

2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över konkurrenslagstiftningen så att den inte utgör ett hinder för en effektiv regionalpolitik.

2009/10:N286 av Kurt Kvarnström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera avregleringarna av de statliga bolagen.

2009/10:N442 av Ronny Olander och Rose-Marie Carlsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utvärdera och dra lärdomar av för- och nackdelarna med de privatiseringar, bolagiseringar och avregleringar som genomförts de senaste åren.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas på avtal som ingås mellan två eller flera företag inom försäkringssektorn i följande avseenden:

1. Att gemensamt *utarbeta* och sprida

– *beräkningar* av genomsnittskostnaden för att *i det förflutna* täcka en viss risk,
– dödlighetstabeller samt tabeller över sjukdoms-, olycks- och invalidfrekvenser i samband med försäkringar som innehåller ett sparmoment.

1. Att gemensamt *sammanställa* och sprida *information som krävs för att*

– *beräkna* genomsnittskostnaden för att täcka en viss *risk i det förflutna*,
– *utarbeta* dödlighetstabeller samt tabeller över sjukdoms-, olycks- och invalidfrekvenser i samband med försäkringar som innehåller ett sparmoment.

2. Att gemensamt genomföra undersökningar om de sannolika effekterna av allmänna omständigheter utanför de berörda företagen, antingen om frekvensen eller storleken på framtida försäkringsfall för en viss risk eller riskkategori eller om lönsamheten för olika typer av investeringar samt sprida resultaten av dessa undersökningar.

3. Att *gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande standardvillkor för direktförsäkring.*

4. Att *gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande modeller som beskriver avkastningen från ett försäkringsavtal som omfattar ett sparmoment.*

5. Att bilda och driva *grupper* av försäkringsföretag eller *grupper* av försäkrings- och återförsäkringsföretag för gemensam täckning av en viss *riskkategori* i form av samförsäkring eller samåterförsäkring.

3. Att bilda och driva *pooler* av försäkringsföretag eller *pooler* av försäkrings- och återförsäkringsföretag för gemensam täckning av en viss *kategori av risker* i form av samförsäkring eller samåterförsäkring.

6. Att utarbeta, erkänna och sprida

– tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för sådana säkerhetsanordningar för vilka det på gemenskapsnivå inte finns specifikationer, klassifikationssystem, regler, förfaranden eller riktlinjer, harmoniserade i enlighet med gemenskapslagstiftningen om fri rörlighet för varor, eller förfaranden för att bedöma om säkerhetsanordningarna uppfyller specifikationerna, reglerna eller riktlinjerna för att godkänna dessa anordningar,

– tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för installation och underhåll av säkerhetsanordningar, och förfaranden för att bedöma om företag som installerar och underhåller säkerhetsanordningar uppfyller sådana specifikationer, regler och riktlinjer för att godkänna dessa företag.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

3 §

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EG) nr 358/2003 av den 27 februari 2003 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 1 samt 10–12. Dock ska hänvisningar till undantaget i artikel 1 avse 2 § i förening med 1 §, varvid den bokstavsbeteckning som anges i artikel 1 ska avse motsvarande sifferbeteckning i 1 §.

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) nr 267/2010 av den 24 mars 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa kategorier av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn¹ på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2, 5, 8 och 9. Dock ska hänvisningar till undantaget i artikel 2 eller 5 avse 2 § i förening med 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

¹ EUT L 83, 30.3.2010, s. 1 (Celex 32010R0267).

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:436) om näringsförbud dels att 2 a, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse, dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2008:592) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Näringsförbud får, om det är påkallat från allmän synpunkt, meddelas den som i egenskap av enskild näringsidkare grovt har åsidosatt vad som ålegat honom eller henne i näringsverksamhet och därvid överträtt förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller i artikel 81 i *EG-fördraget*. Detta gäller dock bara om överträdelsen har inneburit att företag i samma produktions- eller handelsled fastställer försäljningspriser, begränsar eller kontrollerar produktion eller delar upp marknader.

Föreslagen lydelse

2 a §¹

Näringsförbud får, om det är påkallat från allmän synpunkt, meddelas den som i egenskap av enskild näringsidkare grovt har åsidosatt vad som ålegat honom eller henne i näringsverksamhet och därvid överträtt förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller i artikel 101 i *EUF-fördraget*. Detta gäller dock bara om överträdelsen har inneburit att företag i samma produktions- eller handelsled fastställer försäljningspriser, begränsar eller kontrollerar produktion eller delar upp marknader.

3 §²

Vid prövningen av om näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt ska det särskilt beaktas om åsidosättandet varit systematiskt eller syftat till betydande vinning, om det medfört eller varit ägnat att medföra betydande skada eller om näringsidkaren tidigare dömts för brott i näringsverksamhet. I fall som avses i 2 a § ska det även särskilt beaktas om förfarandet har varit ägnat att allvarligt hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen.

Har näringsidkaren i näringsverksamheten gjort sig skyldig till brott för vilket det lägsta föreskrivna straffet är fängelse i sex månader, ska vid tillämpning av 1 § näringsförbud anses påkallat från allmän synpunkt, om inte särskilda skäl talar mot det.

I fall som avses i 2 a § ska näringsförbud inte anses påkallat från allmän synpunkt, om den som kan komma i fråga för ett sådant förbud själv eller inom ramen för den bedrivna näringsverksamheten har medverkat till att i väsentlig

I fall som avses i 2 a § ska näringsförbud inte anses påkallat från allmän synpunkt, om den som kan komma i fråga för ett sådant förbud själv eller inom ramen för den bedrivna näringsverksamheten har medverkat till att i väsentlig

¹ Senaste lydelse 2008:592.

² Senaste lydelse 2008:592.

mån underlätta Konkurrensverkets utredning av överträdelsen. Detsamma ska gälla för medverkan i utredningar som görs av en konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller av *Europeiska gemenskapernas kommission*.

mån underlätta Konkurrensverkets utredning av överträdelsen. Detsamma ska gälla för medverkan i utredningar som görs av en konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller av *Europeiska kommissionen*.

4 §³

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige: företagsledare,

europabolag och europakooperativ med säte i Sverige: ledamot och suppleant i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,

om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts, den juridiska personen försattes i konkurs eller förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller artikel 81 i *EG-fördraget* överträdades.

om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts, den juridiska personen försattes i konkurs eller förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller artikel 101 i *EU-fördraget* överträdades.

Första stycket gäller också den som i annan egenskap än där sägs faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet eller utåt har framträtt som ansvarig för en enskild näringsverksamhet.

Under de förutsättningar som anges i 2 § får näringsförbud även meddelas den som innehade sin ställning enligt första stycket senare än ett år innan konkursansökan kom in till tingsrätten.

2. Vid prövning av förutsättningarna enligt 2 a § för näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud för överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller i artikel 81 i *EG-fördraget* får hänsyn tas till vad som ägt rum före ikraftträdan-

2. Vid prövning av förutsättningarna enligt 2 a § för näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud för överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller i artikel 101 i *EU-fördraget* får hänsyn tas till vad som ägt rum före ikraftträdan-

³ Senaste lydelse 2008:592.

det endast såvitt avser frågan om förbud är påkallat från allmän synpunkt. det endast såvitt avser frågan om förbud är påkallat från allmän synpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas statsstödsregler

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas statsstödsregler¹ samt 5 a, 6 och 7 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag (1994:1845) om tillämpningen av *Europeiska gemenskapernas statsstödsregler*

Föreslagen lydelse

Lag (1994:1845) om tillämpningen av *Europeiska unionens statsstödsregler*

5 a §²

När *Europeiska gemenskapernas kommission* har beslutat om ett kontrollbesök enligt rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget har kommissionen rätt att få handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra följande åtgärder hos företaget:

1. granska räkenskaper och andra dessa handlingar, och
2. få tillträde till samtliga lokaler och markområden som utnyttjas av det berörda företaget.

Frågor om handräckning enligt denna paragraf prövas av Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten *skall* inte underrätta företaget om en begäran om handräckning innan verkställighet sker. Därutöver gäller bestämmelserna i utskökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet eller avhysning.

När *Europeiska kommissionen* har beslutat om ett kontrollbesök enligt rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget har kommissionen rätt att få handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra följande åtgärder hos företaget:

1. granska räkenskaper och andra affärshandlingar samt ta kopior av

Frågor om handräckning enligt denna paragraf prövas av Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten *ska* inte underrätta företaget om en begäran om handräckning innan verkställighet sker. Därutöver gäller bestämmelserna i utskökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet eller avhysning.

6 §

Kommuner och landsting är skyldiga att lämna upplysningar till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om alla former av stöd som planeras och

Kommuner och landsting är skyldiga att lämna upplysningar till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om alla former av stöd som planeras och

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2008:590.

² Senaste lydelse 2006:721.

som kan bli föremål för prövning av *Europeiska gemenskapernas kommission*.

som kan bli föremål för prövning av *Europeiska kommissionen*.

7 §³

Har *Europeiska gemenskapernas kommission* genom beslut som vunnit laga kraft eller *Europeiska gemenskapernas domstol* funnit att en kommun eller ett landsting lämnat stöd som står i strid med artikel 87 i *Fördraget* om upprättandet av *Europeiska gemenskapen*, får regeringen upphäva kommunens eller landstingets beslut att lämna stödet.

I fråga om rättelse av verkställighet när ett beslut upphävs skall regeln i 10 kap. 15 § kommunallagen (1991:900) gälla.

Har *Europeiska kommissionen* genom beslut som vunnit laga kraft eller *Europeiska unionens domstol* funnit att en kommun eller ett landsting lämnat stöd som står i strid med artikel 107 i *fördraget* om *Europeiska unionens funktionssätt*, får regeringen upphäva kommunens eller landstingets beslut att lämna stödet.

I fråga om rättelse av verkställighet när ett beslut upphävs ska regeln i 10 kap. 15 § kommunallagen (1991:900) gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010.

³ Senaste lydelse 2000:90.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Härigenom föreskrivs att 1, 4 och 11 §§ lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag finns bestämmelser som syftar till att ge *Europeiska gemenskapernas kommission* insyn i de finansiella förbindelserna mellan det allmänna och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet.

I denna lag finns bestämmelser som syftar till att ge *Europeiska kommissionen* insyn i de finansiella förbindelserna mellan det allmänna och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet.

4 §¹

En särskild ekonomisk redovisning (separat redovisning) *skall* för varje räkenskapsår upprättas för ett företag som har

En särskild ekonomisk redovisning (separat redovisning) *ska* för varje räkenskapsår upprättas för ett företag som har

1. beviljats exklusiva eller särskilda rättigheter, eller

2. anförtratts att tillhandhålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i *EG-fördraget* och som fått ersättning i någon form för detta, allt under förutsättning att företaget även bedriver annan ekonomisk verksamhet.

2. anförtratts att tillhandhålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 106.2 i *EU-fördraget* och som fått ersättning i någon form för detta, allt under förutsättning att företaget även bedriver annan ekonomisk verksamhet.

Redovisningsskyldigheten enligt första stycket gäller inte för

a) företag som tillhandahåller tjänster som inte i nämnvärd omfattning kan påverka handeln med andra EES-länder,

b) företag med en nettoomsättning som för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren har understigit 40 miljoner euro eller, om företaget är ett kreditinstitut, en balansomslutning som vid vart och ett av de två senaste räkenskapsårens utgång har understigit 800 miljoner euro,

c) företag enligt första stycket 2 som fått ersättningen för en skäligen tidsperiod genom ett öppet, genomblickbart och icke-diskriminerande förfarande, eller

d) verksamheter som omfattas av särskilda bestämmelser om separat redovisning av motsvarande slag med *EG-rättslig* grund.

d) verksamheter som omfattas av särskilda bestämmelser om separat redovisning av motsvarande slag med *EU-rättslig* grund.

¹ Senaste lydelse 2007:351.

11 §

Om det behövs för att Konkurrensverket *skall* kunna överlämna information till *Europeiska gemenskapernas kommission* eller i övrigt fullgöra sina uppgifter enligt denna lag, får verket ålägga

Om det behövs för att Konkurrensverket *ska* kunna överlämna information till *Europeiska kommissionen* eller i övrigt fullgöra sina uppgifter enligt denna lag, får verket ålägga

1. ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat,
2. ett företag att efterleva vad som föreskrivs i 3–8 §§ eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010.

5 Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurrenslagen (2008:579)

dels att 3 kap. 1, 4 och 5, 11–13, 15, 24 och 25 §§, 5 kap. 3 §, 16–17 och 20 §§ samt 8 kap. 13 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 14 § ska lyda ”Utredning på begäran av EU-kommissionen eller myndighet i annan medlemsstat”,

dels att punkt 7 och 8 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §

Konkurrensverket får ålägga ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*.

Ett åläggande enligt första stycket gäller omedelbart, om något annat inte bestäms.

Konkurrensverket får ålägga ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i *EU-fördraget*.

4 §

Har fråga uppkommit om ett företag överträder något av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*, kan ett åtagande från företaget ge Konkurrensverket anledning att inte ingripa. Verkets beslut att godta åtagandet får avse en begränsad tid. Så länge beslutet gäller får verket i de avseenden som åtagandet omfattar inte meddela ett åläggande enligt 1 eller 3 §.

Konkurrensverket får återkalla ett beslut enligt första stycket om

1. de omständigheter som låg till grund för beslutet har förändrats i något väsentligt avseende,

2. den som beslutet gäller bryter mot något åtagande som har angetts i beslutet, eller

3. beslutet grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande uppgifter som parterna har lämnat.

5 §

Stockholms tingsrätt får på talan av Konkurrensverket besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (*konkurrensskadeavgift*), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen

Stockholms tingsrätt får på talan av Konkurrensverket besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (*konkurrensskadeavgift*), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen

eller av oaktsamhet har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*.

eller av oaktsamhet har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i *EU-fördraget*.

Avgiften tillfaller staten.

Innan Konkursverket väcker talan om konkurrenskadeavgift mot ett företag, ska företaget ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till stämningensansökan.

11 §

När konkurrenskadeavgiftens storlek bestäms ska, förutom omständigheter hänförliga till själva överträdelsen, särskilt följande beaktas:

1. om företaget tidigare har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*,
1. om företaget tidigare har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i *EU-fördraget*,
2. om företaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den påtalats av Konkursverket, eller
3. företagets ekonomiska situation.

12 §

Konkurrenskadeavgift får efterges för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 81 i *EG-fördraget*, om företaget är det första att anmäla överträdelsen till Konkursverket och anmälan innehåller sådana uppgifter att verket först genom dessa har tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen.

Konkurrenskadeavgift får efterges för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i *EU-fördraget*, om företaget är det första att anmäla överträdelsen till Konkursverket och anmälan innehåller sådana uppgifter att verket först genom dessa har tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen.

När Konkursverket redan har tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen och ingen förklaring enligt 15 § har meddelats, får konkurrenskadeavgift efterges för ett företag som överträtt nämnda förbud om

1. företaget är först med att lämna sådana uppgifter som leder till att det kan klarläggas att överträdelsen förekommit, eller
2. företaget på annat sätt i högst väsentlig mån har underlättat utredningen av överträdelsen.

Konkurrenskadeavgift får dock inte efterges för ett företag som har tvingat ett annat företag att delta i överträdelsen.

13 §

Konkurrenskadeavgift får fastställas till ett lägre belopp än vad som bort ske med tillämpning av 8–11 §§ för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 81 i *EG-fördraget*, om

Konkurrenskadeavgift får fastställas till ett lägre belopp än vad som bort ske med tillämpning av 8–11 §§ för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i *EU-fördraget*, om

företaget till Konkurrensverket lämnar uppgifter som i väsentlig mån underlättar utredningen av överträdelsen.

Vid bedömning av nedsättningens storlek ska det beaktas om något annat företag redan lämnat sådana uppgifter som i väsentlig mån underlättat utredningen.

företaget till Konkurrensverket lämnar uppgifter som i väsentlig mån underlättar utredningen av överträdelsen.

15 §

På ansökan av ett företag som anmäler en överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 81 i *EG-fördraget* ska Konkurrensverket i ett beslut förklara om förutsättningarna för eftergift enligt 12 § första stycket är uppfyllda. Ett sådant beslut är bindande för verket samt för Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen.

På ansökan av ett företag som anmäler en överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i *EU-fördraget* ska Konkurrensverket i ett beslut förklara om förutsättningarna för eftergift enligt 12 § första stycket är uppfyllda. Ett sådant beslut är bindande för verket samt för Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen.

24 §

I lagen (1986:436) om näringsförbud finns bestämmelser om att näringsförbud kan meddelas för vissa överträdelser av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 81 i *EG-fördraget*.

I lagen (1986:436) om näringsförbud finns bestämmelser om att näringsförbud kan meddelas för vissa överträdelser av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i *EU-fördraget*.

25 §

Om ett företag uppsåtligen eller av oaktsamhet överträder förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*, ska företaget ersätta den skada som därigenom uppkommer.

Rätten till ersättning faller bort, om talan inte väcks inom tio år från det att skadan uppkom.

Om ett företag uppsåtligen eller av oaktsamhet överträder förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i *EU-fördraget*, ska företaget ersätta den skada som därigenom uppkommer.

5 kap.

3 §

Stockholms tingsrätt får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*, om

Stockholms tingsrätt får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i *EU-fördraget*, om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,
2. företaget inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och
3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

16 §

Bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ gäller även när Konkurrensverket, på begäran av *Europeiska gemenskapernas kommission*, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003.

Bestämmelsen i 9 § andra stycket första meningen gäller dock inte om det kan befaras att undersökningen skulle förlora i betydelse, om den inte påbörjas omedelbart.

Första stycket gäller även när Konkurrensverket på begäran av kommissionen genomför en sådan undersökning som avses i artikel 12.1 i rådets förordning (EG) nr 139/2004.

Bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ gäller även när Konkurrensverket, på begäran av *Europeiska kommissionen*, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003.

17 §

När *Europeiska gemenskapernas kommission* har beslutat om en undersökning enligt artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 eller enligt artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, får Kronofogdemyndigheten på ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

Vid handräckning enligt första stycket tillämpas 10 § andra stycket.

När *Europeiska kommissionen* har beslutat om en undersökning enligt artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 eller enligt artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, får Kronofogdemyndigheten på ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

20 §

Efter begäran av en myndighet i en stat med vilken Sverige har ingått en överenskommelse om rättslig hjälp i konkurrensärenden får Stockholms tingsrätt på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag eller någon annan för att bistå den andra staten med att utreda om någon har överträtt den statens konkurrensregler, om

1. det som föreskrivs i 5 § 1–3 är uppfyllt, och
2. det förfarande som utreds är av ett slag som vid tillämpningen av denna lag eller *Europeiska gemenskapens konkurrensregler* skulle ha innefattat en överträdelse av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 81 eller 82 i EG-
2. det förfarande som utreds är av ett slag som vid tillämpningen av denna lag eller *Europeiska unionens konkurrensregler* skulle ha innefattat en överträdelse av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-

fördraget, om något av dessa regelverk hade tillämpats på förfarandet.

fördraget, om något av dessa regelverk hade tillämpats på förfarandet.

I fall som avses i första stycket gäller bestämmelserna i 6–13 §§.

8 kap.

13 §

Ett yttrande som har lämnats av *Europeiska gemenskapernas kommission* eller Konkurrensverket med tillämpning av artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 får beaktas av rätten utan att det åberopas av part. Parterna ska ges tillfälle att yttra sig över yttrandet.

Ett yttrande som har lämnats av *Europeiska kommissionen* eller Konkurrensverket med tillämpning av artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 får beaktas av rätten utan att det åberopas av part. Parterna ska ges tillfälle att yttra sig över yttrandet.

7. Konkurrensskadeavgift får påföras för överträdelse av förbuden i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget* såvitt avser tid efter den 1 januari 2001.

8. För överträdelse som begåtts före den 1 augusti 2005 ska vid bestämmande av konkurrensskadeavgiften inte beaktas att företaget tidigare överträtt förbuden i artikel 81 eller 82 i *EG-fördraget*.

7. Konkurrensskadeavgift får påföras för överträdelse av förbuden i artikel 101 eller 102 i *EUF-fördraget* såvitt avser tid efter den 1 januari 2001.

8. För överträdelse som begåtts före den 1 augusti 2005 ska vid bestämmande av konkurrensskadeavgiften inte beaktas att företaget tidigare överträtt förbuden i artikel 101 eller 102 i *EUF-fördraget*.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010.

BILAGA 3

Av utskottet föreslagen ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

4 §¹

En särskild ekonomisk redovisning (separat redovisning) ska för varje räkenskapsår upprättas för ett företag som har

1. beviljats exklusiva eller särskilda rättigheter, eller
2. anförtrotts att *tillhandhålla* tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 106.2 i EUF-fördraget och som fått ersättning i någon form för detta, allt under förutsättning att företaget även bedriver annan ekonomisk verksamhet.

Redovisningsskyldigheten enligt första stycket gäller inte för

- a) företag som tillhandahåller tjänster som inte i nämnvärd omfattning kan påverka handeln med andra EES-länder,
- b) företag med en nettoomsättning som för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren har understigit 40 miljoner euro eller, om företaget är ett kreditinstitut, en balansomslutning som vid vart och ett av de två senaste räkenskapsårens utgång har understigit 800 miljoner euro,
- c) företag enligt första stycket 2 som fått ersättningen för en skäligen tidsperiod genom ett öppet, genomblickbart och icke-diskriminerande förfarande, eller
- d) verksamheter som omfattas av särskilda bestämmelser om separat redovisning av motsvarande slag med EU-rättslig grund.

En särskild ekonomisk redovisning (separat redovisning) ska för varje räkenskapsår upprättas för ett företag som har

1. beviljats exklusiva eller särskilda rättigheter, eller
2. anförtrotts att *tillhandahålla* tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 106.2 i EUF-fördraget och som fått ersättning i någon form för detta, allt under förutsättning att företaget även bedriver annan ekonomisk verksamhet.

¹ Senaste lydelse 2007:351.